

ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ЕЛЕКТРОННОГО ПОСІБНИКА "ENGLISH FOR ECOLOGISTS" НА ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТТЯХ

У статті розглядається роль та використання електронних навчально-методичних комплексів на прикладі електронного посібника "English for Ecologists" як однієї з інноваційних форм комп'ютерного навчання на практичних заняттях з іноземної мови за професійним спрямуванням.

Ключові слова: навчально-методичний комплекс, електронний посібник, інформаційно-комунікаційні технології, студент, викладач.

Пошук ефективних шляхів опанування іноземних мов за професійним спрямуванням сьогодні є надзвичайно актуальним. Випускникам вищих навчальних закладів необхідно володіти мовою, щоб знаходити додаткову інформацію в іноземній літературі та спілкуватися з носіями мови, щоб вирішувати професійні завдання.

Нині електронні навчально-методичні комплекси стали одним із важливих джерел навчання студентів. І це не дивно, адже рівень комп'ютерної грамотності сучасного випускника школи є достатньо високим. Тому поява електронних посібників (ЕП) за професійним спрямуванням стимулює бажання вчитися, розширює зону індивідуальної активності кожного студента, збільшує швидкість подачі навчального матеріалу в рамках однієї теми.

Проблемами досліджень з використання новітніх навчально-методичних комплексів у навчанні іноземної мови займаються Ю. Гапон, В. Ляудіс, Є. Маслико, Е. Носенко, Б. Шуневич. У працях багатьох дослідників актуалізовано різні аспекти застосування інформаційно-комунікаційних технологій для іншомовної освіти, зокрема А. Бовтенко, Е. Полат, Г. Попова, Л. Романенко, Г. Суміна, Н. Ушакова, О. Токменко, Н. Хлизова.

Досягнутий за останні роки прогрес у впровадженні сучасних ЕП у процес навчання іноземних мов за професійним спрямуванням у вищій школі потребує глибокого наукового обґрунтування дидактичних і методичних основ їх використання.

Значний потенціал і недостатня розробка електронних навчально-методичних комплексів з іноземної мови за професійним спрямуванням зумовили актуальність теми нашого дослідження.

Метою нашої статті є визначення сутності та переваг використання ЕП у процесі навчання іноземних мов у вищих навчальних закладах.

На основі аналізу сучасного стану організації і науково-методичного забезпечення навчального процесу досліджені педагоги генерують ідеї, принципи і параметри розвитку нових методів навчання іноземної мови за професійним спрямуванням. Вони виходять із того, що важливою відмінністю змін у навчальному процесі вищих навчальних закладів України є широке впровадження сучасних інформаційних технологій та інноваційних методик у підготовці майбутніх фахівців. Використання ЕП у навчальному процесі істотно змінює роль і місце викладача та студента в системі "викладач – ЕП – студент".

Тому при навчанні іноземної мови за професійним спрямуванням велика увага приділяється використанню ЕП у навчальному процесі. О. Бондаренко з цього приводу зазначає: "...незважаючи на те, що традиційний підручник залишається головним зняряддям студента, головна роль електронного підручника – доповнювати звичайний підручник" [2, с. 20].

Електронний підручник є основним носієм наукового змісту навчальної дисципліни. Структурно ЕП представлений у вигляді дидактичних взаємопов'язаних і взаємодоповнюючих одна одну частин – текстової і комп'ютерної (гіпертекст, ілюстрації, відео- і звукові фрагменти, які поєднані та входять у навчальний матеріал) – може бути виконаний у різних формах і за допомогою різних інструментальних середовищ.

В умовах упровадження інформаційно-комунікаційних технологій у вищих навчальних закладах традиційне призначення підручника, безумовно, зберігається. Проте особливості організації навчального процесу накладають на нього специфічні, додаткові до традиційних вимоги. Вивчення термінології окремих галузей у сучасній професійній освіті є важливою ділянкою підготовки фахівців-екологів.

Відсутність достатньої кількості різнопланових довідкових джерел для вивчення професійної іноземної мови відчутна у практичній діяльності.

Сьогодні гостро постає проблема розробки досконалих ЕП, які враховують психологічні особливості сприйняття, пам'яті, мислення тощо. Нами був укладений електронний посібник "English for Ecologists" [3, с. 156], призначений для проведення занять з англійської мови для курсантів (студентів) другого курсу за напрямом "Екологія, охорона навколишнього середовища та збалансоване природокористування".

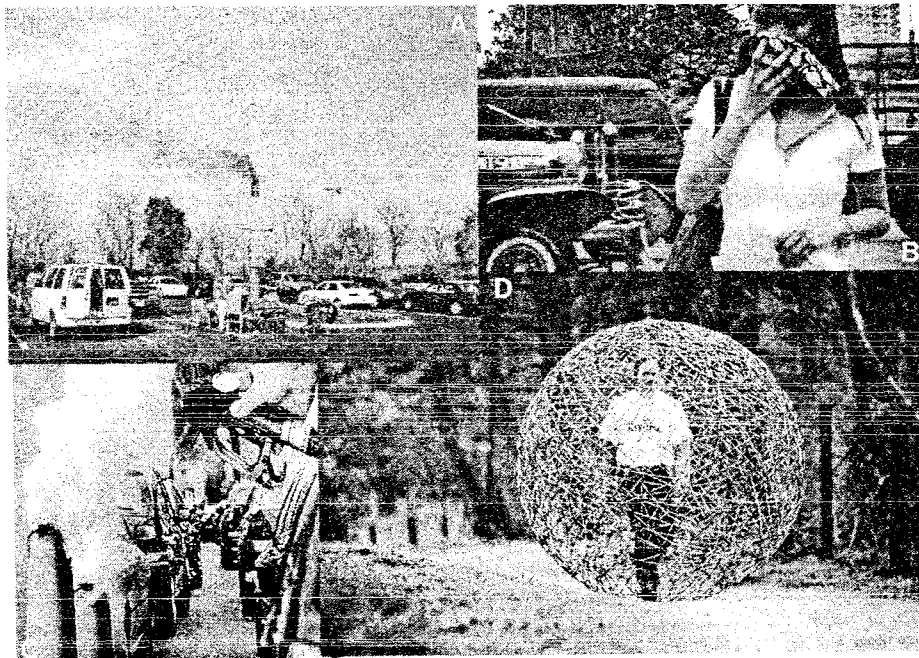
Основна мета пропонованого ЕП – збагатити словниковий запас (тематичний, активний), навчити студентів спілкуватися на теми, пов'язані з екологічною тематикою, та вдосконалити знання з професійної іноземної мови. Варто зазначити, що ми зосередили увагу на опануванні активної термінологічної лексики з метою навчити студентів використовувати матеріал, а також розвинути вміння граматично вірно та логічно осмислено висловлювати свої думки іноземною мовою.

Тому "English for Ecologists" – це перша спроба систематизувати тексти і вправи іноземною мовою на екологічну тематику. Особливу увагу приділено проблемам забруднення навколишнього середовища внаслідок техногенного впливу, висвітлено питання охорони навколишнього середовища та раціонального використання природних і вторинних ресурсів.

Тексти і лексико-граматичні вправи побудовані на матеріалі оригінальних текстів. Система вправ розрахована на використання на заняттях з англійської мови та самостійну роботу в аудиторії чи вдома. ЕП складається з вісімнадцяти розділів. Наприклад, Problems of the Planet, Environmental Pollution, Climate Change, Drought, Famine, Noise Pollution, Land Pollution, Greenhouse Effect, Nuclear Energy, Greenpeace, Solid Waste, Recycling та ін. Кожен розділ містить текст і комплекс вправ: вправи на співставлення (matching), вправи на множинний вибір (multiple choice), вправи на завершення (completion), вправи на доповнення тексту (cloze), вправи на розширення тексту (expanding), які спрямовані на розуміння змісту тексту, розуміння слів та словосполучень у найтипівіших структурних моделях за контекстом, на розвиток усної та письмової мовленнєвої компетенції. Значну частину складають вправи на переклад слів, словосполучень, речень, текстів з української мови на англійську. ЕП побудований логічно, має чітку прозору структуру ступеневої освіти та враховує специфіку такого ВНЗ.

Одне з чільних місць у ЕП займають вправи для розвитку діалогічного мовлення, оскільки це мовленнєва діяльність, під час якої мовлення одного з учасників залежить від мовленнєвої поведінки іншого, наприклад:

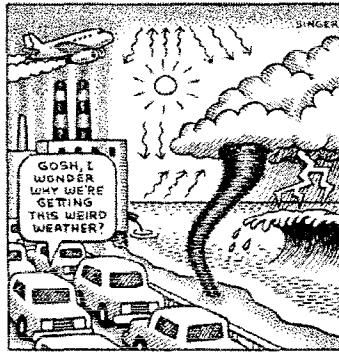
Вправа 1. *Discuss the pictures with your partner. When and where were they taken? What do you think of them? Do they remind you of anything in your country or region?*

Вправа 2. Read this saying. What does it mean?

Modern Society will find no solution to the ecological problem unless it takes a serious look at its lifestyles.

Pope John Paul II

Вправа 3. Complete the sentences below with your own opinions about environment.

1. What I don't understand is why we don't use more solar energy.
2. What's ridiculous is _____.
3. What we need to do is to _____.
4. What we should do is _____.
5. What I think is that _____.
6. What's a good idea is to _____.
7. Вправа 4. Work in pairs. Discuss these questions.
8. What natural disasters have happened in the last few months?
9. What do you think governments can do to prevent natural disasters?
10. What organizations do you know that provide aid after disasters or work for the environment?
11. What can we do as individuals to improve the environment and help victims of natural disasters?

Do you know that?

The type of litter we generate and the approximate time it takes to degenerate organic waste such as vegetable and fruit peels, leftover foodstuff, etc. ----- a week or two;

Paper -----10-30 days;

Cotton cloth ----- 2-5 months;

Wood ----- 10-15 years;

Woollen items ----- 1 year;

Tin, aluminium, and other metal items such as cans ----- 100-500 years;

Plastic bags ----- one million years;

Glass bottles ----- undetermined.

З допомогою наведеного комплексу вправ ми можемо розвивати такі спеціальні вміння: запитати інформацію та поставити запитання; відповісти на запитання співбесідника; базуючись на здогадці, зрозуміти незнайомий елемент у репліці партнера (чи загальний зміст репліки); вжити необхідні фрази, встановлені нормами професійного стилю; висловити судження з приводу репліки партнера, згоду або незгоду, доповнення; перевірити свій рівень володіння іноземною мовою за професійним спілкуванням.

Підсумовуючи, зазначимо, що ЕП сприяє підвищенню якості навчання, оскільки він:

- забезпечує миттєвий зворотній зв'язок (функція інтерактивності);
- допомагає швидко знайти потрібну інформацію;
- суттєво економить час у процесі роботи з великим обсягом інформації;
- показує, розповідає, моделює (принцип наочності й доступності);
- швидко перевіряє знання з будь-якої теми;
- здатний поповнити інформацію (наприклад за допомогою Інтернету) [4, с. 186].

Таким чином, "English for Ecologists" може забезпечити навчання студента як на практичному занятті, так і в режимі самоосвіти.

Отже, аналіз навчально-методичних і наукових джерел, а також власний педагогічний досвід показали, що на стадії проектування і конструювання існує проблема розмежування обов'язків авторів. О. Башмаков та І. Башмаков зазначають: "Одна з крайніх точок зору полягає в тому, що розробник комп'ютерного засобу навчання повинен бути універсалом, тобто поєднувати в одній особі автора, методиста і програміста" [1, с. 616]. Фахівців такого рівня дуже мало. Більше того, багато педагогів, які мають великий стаж викладацької роботи, як правило, далекі від нових інформаційних технологій, не

володіють ними і через консерватизм мислення не розуміють їх значущості. Вирішення проблеми можна здійснити за двома напрямками:

- 1) спеціалізоване розділення обов'язків авторів;
- 2) створення багаторівневої системи підвищення кваліфікації як авторів, так і викладачів, які будуть використовувати його у своїй роботі.

Від успішності й обґрунтованості дій з обох напрямів будуть залежати ефективність і якість розроблених електронних навчально-методичних комплексів на прикладі "English for Ecologists" за професійним спрямуванням.

Порівняно з паперовими ЕП забезпечують швидший пошук інформації, дають можливість ефективно вносити зміни та доповнення, подавати інформацію у зручному для користувача вигляді. Основним недоліком ЕП є необхідність наявності комп'ютера. Цей недолік із кожним роком втрачає значущість, оскільки поряд із персональними комп'ютерами набувають поширення різноманітні портативні пристрої (нетбуки, кишенькові комп'ютери та ін.).

Також при укладанні ЕП варто враховувати такі елементи:

- оптимальний відбір навчальних тем з урахуванням обсягу та складності матеріалу;
- індивідуалізацію та диференціацію навчальних завдань, а також характер і міру допомоги викладача.

Саме тому викладачеві важливо знати особливості застосування ЕП, як саме вони допоможуть збагатити й різноманітнити навчальний процес, який педагогічний досвід можна при цьому отримати.

Вовчаста Н. Я.

ОСОБЕННОСТИ ИСПОЛЬЗОВАНИЯ ЭЛЕКТРОННОГО ПОСОБИЯ "ENGLISH FOR ECOLOGISTS" НА ПРАКТИЧЕСКИХ ЗАНЯТИЯХ ПО ИНОСТРАННОМУ ЯЗЫКУ

В статье рассматривается роль и возможности использования электронных учебно-методических комплексов на примере электронного пособия "English for Ecologists" как одной из инновационных форм компьютерной учебы на практических занятиях по иностранному языку с профессиональной направленностью.

Ключевые слова: учебно-методический комплекс, электронное пособие, информационно-коммуникационные технологии, студент, преподаватель.

Vovchasta N. Ya.

FEATURES OF USING THE E-COURSE BOOK "ENGLISH FOR ECOLOGISTS" AT THE ENGLISH CLASSES

The role of online teaching and the ways of using computer based methodological complexes are considered the article. The online studies at the example of using e-course book "English for Ecologists" in English classes are analyzed.

Key words: methodological complex, e-course book, information and communication technologies, student, teacher.

Література

1. Башмаков О. И. Разработка компьютерных учебников и обучающих систем / О. Башмаков, И. Башмаков. – М. : Информационно-издательский дом "Филинь", 2003. – 616 с.
2. Бодненко О. М. Вимоги до структури електронного підручника // Наукові дослідження – теорія та експеримент '2007 : матеріали III міжнародної науково-практичної конференції (14-16 травня 2007 р.). – Полтава : Вид-во "ІнтерГрафіка", 2007. – [Т. 4]. – С. 17–21.
3. Вовчаста Н. Я., English for Ecologists : Англійська мова для курсантів (студентів) другого курсу навчання за напрямом "Екологія, охорона навколишнього середовища та збалансоване природокористування" : навчальний посібник / Н. Я. Вовчаста, Л. І. Дідух, О. В. Шванова. – Львів : ЛДУ БЖД, 2011. – 156 с.
4. Комов В. Б. Учебная аудиовизуальная информация как форма отображения изучаемых явлений, процессов, объектов / В. Б. Комов // Научные труды МПГУ. Сб. статей. – М. : Прометей МГУПУ, 2004. – С. 185–188.

Стаття надійшла до редакції 14.09.11